

**НАЦІОНАЛЬНА АКАДЕМІЯ ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ
ПРИ ПРЕЗИДЕНТОВІ УКРАЇНИ**

**ОДЕСЬКИЙ РЕГІОНАЛЬНИЙ ІНСТИТУТ
ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**

КАФЕДРА ПУБЛІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ТА РЕГІОНАЛІСТИКИ

**ПУБЛІЧНЕ УПРАВЛІННЯ В УКРАЇНІ:
ІСТОРІЯ ДЕРЖАВОТВОРЕННЯ,
ВИКЛИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ**

[Електронний ресурс]

*Матеріали XII наукової Інтернет-конференції
за міжнародною участю для аспірантів та докторантів*

28 травня 2021 року

**Одеса
2021**

УДК 351(477)

П 88

Рекомендовано до друку Науково-експертною радою
Одеського регіонального інституту державного управління
НАДУ при Президентіві України.
Протокол № 3 від 18 травня 2021 року

П 88 **Публічне** управління в Україні: історія державотворення, виклики та
перспективи [Електронний ресурс] : матеріали XII наук. інтернет-
конф. за міжнар. участю для аспірантів та докторантів, 28 трав. 2021 р.
– Одеса : ОРІДУ НАДУ, 2021. – 300 с.

Матеріали публікуються в авторській редакції

© ОРІДУ НАДУ
при Президентіві України, 2021.

Долженков Олег Олександрович,
доктор політичних наук, професор,
завідувач кафедри освітнього менеджменту та публічного управління
ДЗ «Південноукраїнський національний педагогічний університет
імені К. Д. Ушинського»

ПРИНЦИПИ ДІЯЛЬНОСТІ ОБЛАСНИХ РАД В УКРАЇНІ НА СУЧАСНОМУ ЕТАПІ

Місцеве самоврядування в Україні на теперішньому етапі розвитку української держави перебуває в стадії реформування. Віднесення до органів місцевого самоврядування обласних рад при відсутності на цьому рівні виконавчих органів рад та обов'язкове делегування повноважень державним адміністраціям призводить до певного блокування розвитку самоврядування в Україні.

Що стосується питань статусу, принципів організації діяльності та повноважень обласних рад, то в науковій літературі дана тема є не до кінця дослідженою. Обласні ради займають особливе місце у системі місцевого самоврядування, оскільки вони представляють його регіональний рівень. Можна визначити обласні ради як своєрідні асоціативні органи місцевого самоврядування. Організація та діяльність обласних рад, в першу чергу, базується на конституційних правових принципах місцевого самоврядування, під якими науковці розуміють і право, і реальну здатність органів місцевого самоврядування регламентувати значну частину державних справ і управляти ними в інтересах місцевого самоврядування [3, с.212].

Принцип народовладдя є одним з найважливіших в організації та діяльності обласних рад як органів самоврядування. Згідно з Конституцією України, народ, як носій суверенітету і єдине джерело влади в Україні, має безумовне і пріоритетне право (природне право) на її безпосереднє здійснення і здійснює її різними шляхами, в тому числі за допомогою виборів делегує здійснення владних повноважень державі в особі її конституційних органів та органам місцевого самоврядування. Місцеве самоврядування може ефективно функціонувати лише за умови оптимального поєднання безпосередньої та представницької демократії.

Принцип законності в діяльності обласних рад полягає в тому, що кожна рада, її посадова особа зобов'язані неухильно додержуватися Конституції України та законів України, діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією України та законами України.

Принцип гласності забезпечує відкритий публічний характер діяльності обласної ради в системі місцевого самоврядування і систематичну інформацію жителів регіону про цю діяльність з метою залучення широких верств населення для активізації роботи ради та її органів [2, с. 378].

Принцип колегіальності забезпечує перш за все колективне обговорення питань регіонального життя і колегіальне їх вирішення обласними радами. Закон України “Про місцеве самоврядування в Україні” містить ряд норм, які закріплюють принцип колегіальності в роботі обласної ради.

Принцип поєднання місцевих і державних інтересів також має важливе значення в діяльності обласних рад як регіональних представницьких органів самоврядування. Загальні державні інтереси охоплюють всю територію України і всіх її громадян, а місцеві - ті або інші місцевості та громадян, що мешкають на відповідній території. Це обумовлює взаємодію інтересів і зв'язок органів місцевого самоврядування з державною виконавчою владою.

Принцип виборності лежить в основі формування обласних рад. Вибори, як акт самоврядування народу, як наймасовіший процес, який знає право. Відповідно до даного принципу, відображеному в чинному законодавстві, обласна рада, як і інші органи місцевого самоврядування, може бути сформована тільки шляхом виборів. Але порядок формування обласних рад залишився поза межами Конституції України та регулюється виборчим кодексом України.

Принцип правової, організаційної, та матеріально-фінансової самостійності базується на самодостатності органів місцевого самоврядування. Обласні ради повинні б мати правову, майнову, матеріально-технічну, інформаційно-аналітичну та фінансову спроможність реалізувати декларовані законодавством повноваження. А сюди входить управління майном спільної власності територіальних громадян області, достатній для забезпечення потреб населення бюджет, недопустимість штучного дотування, чого на практиці немає.

Серед основних принципів місцевого самоврядування є *принцип його державної підтримки та гарантії*, який має пряме відношення і до організації та діяльності обласної ради. Основоположне значення для утвердження принципу підтримки та гарантії місцевого самоврядування має ст. 7 Конституції, якою визнається і гарантується місцеве самоврядування як елемент демократичного конституційного ладу, а також наведена при розгляді принципу самостійності ст. 71 “Гарантії місцевого самоврядування, його органів та посадових осіб” Закону України “Про місцеве самоврядування в Україні” [1, с. 50].

Принцип судового захисту прав місцевого самоврядування є важливим правовим засобом забезпечення виконання рішень органів місцевого самоврядування, які відповідно до ст. 144 Конституції України є обов’язковими до виконання на відповідній території, якщо вони прийняті в межах компетенції конкретного органу місцевого самоврядування. На найвищому – конституційному – рівні закріплено право місцевого самоврядування на судовий захист його законних прав і інтересів.

Отже, обласні ради, будучи де-юре складовою частиною місцевого самоврядування, а де-факто – конституційно невизнаним органом регіонального самоврядування, окрім цього, виконують роль посередника між органами місцевого самоврядування на рівні територіальних громад та районів і державою. Таким чином, важливим для вдосконалення роботи обласної ради може бути прийняття нової редакції закону про самоврядування.

Список використаних джерел

1. Балабанова І. Конституційно-правовий статус області і обласної ради як представницького органу місцевого самоврядування в Україні та актуалізація їх вдосконалення. *Юридичний журнал*. 2012. № 70. С.45-54.
2. Євсюкова О. В. Правова практика становлення принципів побудови, функцій та повноважень місцевих рад. *Науковий вісник Академії муніципального управління*. Серія : Управління. 2013. Вип. 2. С. 376-385.
3. Ковтун І. Б. Поняття і сутність повноважень органів місцевого самоврядування на регіональному рівні. *Держава та регіони*. Серія: Державне управління. 2011. №1. С. 211-217.

Дідук Аліна Юріївна,
*слухачка ОРІДУ НАДУ при Президентові України,
головний бухгалтер – начальник відділу фінансового забезпечення
апарату Лиманської районної державної адміністрації Одеської області*

ДОСВІД ГРОМАДСЬКОГО КОНТРОЛЮ ЗА РОБОТОЮ ОРГАНІВ МІСЦЕВОГО ВРЯДУВАННЯ

Від проголошення незалежності держави Україна і до цього часу, сучасна Україна перебуває в постійному стані пошуку власної моделі організації місцевої влади, яка була б досить ефективною та в той же час успадковувала найкращі історичні риси місцевої влади минулих епох та виникла як наступниця державницьких традицій. Найбільш послідовними у питанні реформування системи виконавчої влади та органів місцевого самоврядування є представники органів місцевого самоврядування та їх громадських об'єднань й асоціацій, бо бачать, що в час політичної й економічної кризи гостро постає проблема проведення кризового менеджменту: як за умов економічного спаду, при максимально обмежених ресурсах створити найбільш комфортні умови для життя наших громадян.

Місцева влада кожної країни відображає традиції народу, рівень розвитку суспільства та умови його існування. Це стосується і самоврядування України, яке існує ще з найдавніших часів і має давні демократичні традиції. Сама ідея місцевого самоврядування, передбачаючи децентралізацію влади, організаційну та фінансову автономність органів місцевого самоврядування, суперечила ленінській доктрині соціалістичної держави, що за своєю природою була централізованою державою. Тому і на сьогоднішній день ми ще пожинаємо стереотипи відносин «центр – громади», що склалися ще за радянських часів.

Спочатку сільське і міське самоврядування розвивалося на основі звичаєвого права. Суть регіонального самоврядування формували віча, які скликалися на територіях окремих князівств. На чолі держави стояв князь, який мав верховну владу. Він приймав законодавчі акти, здійснював судочинство, центральне управління державою, очолював військо, через його уповноважених збиралися